

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL KLIMATO KAITOS VALDYMO FINANSINIŲ INSTRUMENTŲ ĮSTATYMO NR. IX-329
PAVADINIMO, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12-1, 13, 20 STRAIPSNIŲ, 1 IR 2 PRIEDŲ PAKEITIMO
IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 12-2 STRAIPSNIU IR PENKTUOJU-2 SKIRSNIU ĮSTATYMO
PROJEKTO (TAP-21-611) (21-22491(2))**

2021-06-09 Nr. NV-1317

Vilnius

Projekto teikėjas – Aplinkos ministerija

Projekto tikslas – užtikrinti efektyvesnį ir sklandesnį Klimato kaitos programos lėšų planavimą ir administravimą, teikiamo įstatymo atitiktį Konstitucijai (įgyvendinant Konstitucinio teismo nutarimus) ir galiojančioms ES direktyvų nuostatoms.

Dabartinė situacija:

Konstituciniam Teismui priėmus 2020 m. lapkričio 3 d. nutarimą Nr. KT187-N15/2020 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitiktis Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, jame konstatuota, kad Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo 10 straipsnio 4 dalies 3 punktas prieštarauja Konstitucijai. Atsižvelgiant į tai, kilo poreikis nustatyti naujus reikalavimus Klimato kaitos programos lėšų planavimui, taip pat pakeitimai inicijuoti siekiant efektyvesnio programos lėšų planavimo ir administravimo, bei siekiant reglamentuoti Klimato kaitos programos likučių (nepanaudotų lėšų) naudojimą.

Taip pat, įgyvendinant 2020 m. gegužės 18 d. Europos Komisijos deleguotąjį sprendimą (ES) 2020/1071, kuriuo dėl ES ŠESD apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (toliau – ATLPS) netaikymo atvykstamiesiems skrydžiams iš Šveicarijos iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, kilo poreikis atnaujinti aviacijos veiklas, kurioms taikomos ATLPS išimties.

Atsižvelgiant į 2018 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/410, kuria iš dalies keičiama direktyva 2003/87/EB siekiant ekonomiškai efektyviai dar labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir paskatinti investicijas į mažo anglies dioksido kiekio technologijas, reikalingas reglamentavimo tobulinimas, dėl kurio nuo 2021 m. prasidėjusiu 4-uoju ATLPS laikotarpiu nebelieka galimybės naudoti patvirtintus taršos mažinimo vienetus ir (ar) taršos mažinimo vienetus kasmetiniam atsiskaitymui už išmestą ŠESD kiekį.

Atsižvelgiant į visas šias teises ir praktines aplinkybes, teikiamu įstatymo projektu siūloma:

- numatyti, kad Klimato kaitos programos lėšos bus planuojamos 4 metų laikotarpiui (dabar planuojamos metams). 4 metų investicijų planus tvirtins Vyriausybė, suderinusi su Seimo Aplinkos apsaugos komitetu ir kitomis suinteresuotomis institucijomis bei visuomene. Siūloma nustatyti, kad metines lėšų panaudojimo ataskaitas tvirtins aplinkos ministras. 4 metų planavimas leis visuomenei ir valstybinėms institucijoms iš anksto planuoti dalyvavimą kvietimuose ir užtikrins efektyvesnį projektų įgyvendinimą.
- tikslinamos Klimato kaitos programos lėšų panaudojimo sritys: vietoje energijos gamybos, paliekami tik energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai, praplečiamos galiojančios panaudojimo sritys – parama teikiama ne tik miškams, bet visam žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriaus (LULUCF) ŠESD absorbcinėms galimybėms didinti; praplečiamos finansavimo sritys, įtraukiant kitas svarbias Klimato kaitos programos ir tikslų siekimui reikalingas administravimui išlaidas – ataskaitų, prognozių ir politikos poveikio priemonių vertinimui.
- įtraukiamas naujas skirsnis, kuriame nustatomas nacionalinės ŠESD apskaitos ir prognozių sistemų reglamentavimas, kuris iki šiol įstatymo lygmenyje nebuvo apibrėžtas. Siekiant į apskaitos procesą įtraukti mokslo ir kitas kompetentingas institucijas, įstatymo projekte aplinkos ministrui suteikiami įgaliojimai sudaryti ekspertų darbo grupę, kuri atliktų ekspertinius išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimus.

- Siekiant sumažinti fluorintų šiltnamio efektą sukeliančių dujų neigiamą poveikį klimato kaitai, išvengiant F-dujų pildymo netvarkinguose automobilių kondicionieriuose ir jų aplaidaus išleidimo į atmosferą, įstatymo projekte siūloma nustatyti išsamius reikalavimus transporto priemonių oro kondicionierių pildymo veiklos vykdytojams.
- Įstatymo projekte dėl 2021 m. prasidėjusio 4-ojo apyvartinių taršos leidimų prekybos laikotarpio, kurio metu nebelieka galimybės naudoti patvirtintus taršos mažinimo vienetų ir (ar) taršos mažinimo vienetų kasmetiniam atsiskaitymui už išmestą ŠESD kiekį, panaikinamos nuostatos, susijusios su šių vienetų panaudojimu veiklos vykdytojų atsiskaitymui.

Projekto esmė:

- Nustatyti efektyvesnį Klimato kaitos programos lėšų planavimą ir administravimą, užtikrinti Konstitucinio teismo nutarimų įgyvendinimą, nustatyti reglamentavimą dėl Klimato kaitos programos likučių (nepanaudotų lėšų) naudojimo;
- Patikslinti Klimato kaitos programos lėšų panaudojimo sritis;
- Nustatyti nacionalinės ŠESD apskaitos ir prognozių sistemų reglamentavimą;
- Nustatyti išsamius reikalavimus transporto priemonių oro kondicionierių pildymo veiklos vykdytojams;
- Atlikti kitus įstatymo nuostatų patikslinimus, siekiant užtikrinti įstatymo nuostatų atitikti ES direktyviniams reikalavimams.

Derinimas – įstatymo projektas buvo teiktas derinti su visuomene ir suinteresuotaisiais subjektais. Pastabas projektui pateikė Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Lietuvos autoservisų asociacija. Pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta, pateikiami derinimo pažymyje.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė turėjo keletą esminių ir teisės technikos pastabų, į kurias siūlytina atsižvelgti, arba suderinti neatsižvelgimą darbo tvarka.

Dalykinio vertinimo išvada:

1. Siūlytina nutarimo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime. Teikiamas svarstyti įstatymo projektas yra įtrauktas į Seimo II (pavasario) sesijos darbų programą.
2. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Klimato kaitos programos investicijų planus tvirtina Vyriausybė, siūlytina įvertinti, ar nebūtų tikslinga įstatymo projekte nustatyti, kad metinės lėšų panaudojimo ataskaitas Aplinkos ministerija teikia Vyriausybei (su galimybe jas pristatyti Vyriausybės pasitarimuose). Atitinkamai, pritariant Teisės grupės pastabai, siūlytina įvertinti, ar metinių lėšų panaudojimo ataskaitų oficialus tvirtinimas apskritai sukurtų teisinę pridėtinę vertę.

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė